FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT PHILIPPE LÉGER

fremsat den 28. oktober 1999 *

1. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører Rådets direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit [1] (herefter »direktiv 87/102« eller »direktivet«) [2].

Landgericht Potsdam (Tyskland) ønsker oplyst, om direktivet finder anvendelse på en kautionsaftale, som er indgået af en »forbruger« med henblik på at sikre tilbagebetalingen af et lån, som en erhvervsvirksomhed har ydet en tredjemand.

I — Retlig baggrund

Direktiv 87/102

2. Direktiv 87/102 sikrer forbrugerne i medlemsstaterne en vis grad af beskyttelse i forbindelse med forbrugerkredit.

3. Direktivets artikel 1 bestemmer:

»1. Dette direktiv finder anvendelse på kreditaftaler.

2. I henhold til dette direktiv forstås ved:

a) 'forbruger': en fysisk person, der ved en retshandel, som er omfattet af dette direktiv, optræder med et formål, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virkefelt

b) 'kreditgiver': en fysisk eller juridisk person eller en gruppe af sådanne personer, der yder kredit som led i udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed

c) 'kreditaftale': en aftale, i henhold til hvilken en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde en forbruger kredit i

* Originalsprog: fransk.

1 — EFT 1987 L 42, s. 48.

2 — Direktiv 87/102 er blevet ændret to gange, ved Rådets direktiv 90/88/EØF af 22.2.1990 (EFT L 61, s. 14) og ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/7/EF af 16.2.1998 (EFT L 101, s. 17). Såfremt ikke andet angives, anvender jeg i det følgende »direktiv 87/102« eller »direktivet« til at betegne direktiv 87/102, som ændret ved de to nævnte direktiver.

form af udskudt betaling, lån eller anden tilsvarende form for finansiel facilitet

...

d) 'samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkredit': alle omkostninger, herunder renter og andre omkostninger, som forbrugeren skal betale for kreditten

e) 'årlige omkostninger i procent': den samlede pris for forbrugerkreditten, udtrykt i procent pr. år af det ydede kreditbeløb og beregnet i overensstemmelse med [direktivets bestemmelser].«

4. Det hedder i artikel 2 i direktiv 87/102:

»1. Dette direktiv finder ikke anvendelse på:

...

b) lejekontrakter undtagen kontrakter, hvori det fastsættes, at ejendomsretten overgår til lejeren ved kontraktens udløb

...

f) kreditaftaler om mindre end 200 ECU eller mere end 20 000 ECU

...«

5. Det bestemmes i artikel 4 i direktiv 87/102:

»1. Kreditaftaler udfærdiges skriftligt. Forbrugeren får udleveret en genpart af den skriftlige aftale.

2. Den skriftlige aftale skal indeholde:

a) en angivelse af de årlige omkostninger i procent

b) en angivelse af de betingelser, hvorunder størrelsen af de årlige omkostninger i procent kan ændres

...

c) en angivelse af størrelsen og antallet af samt af hyppigheden af eller datoerne for de ydelser, forbrugeren skal betale for at tilbagebetale kreditten og betale renter og andre omkostninger, samt om muligt af det samlede beløb, der skal betales

d) en angivelse af de ... omkostningselementer, bortset fra omkostninger i forbindelse med misligholdelse af kontraktlige forpligtelser, der ikke er medtaget ved beregningen af de årlige omkostninger i procent, men som forbrugeren under visse omstændigheder skal betale, samt en nøjagtig angivelse af disse omstændigheder ...

3. Den skriftlige aftale skal endvidere indeholde de øvrige væsentlige enkeltheder i kontrakten.

Som eksempel findes der i bilag [I] til dette direktiv en liste over enkeltheder, som medlemsstaterne på grund af deres væsentlige karakter kan kræve angivet i den skriftlige aftale.«

6. Ifølge bilag I til direktiv 87/102 omfatter listen over »øvrige for aftalen væsentlige enkeltheder«:

»1. [For så vidt angår] kreditaftaler vedrørende levering af løsøre eller tjenesteydelser:

i) en beskrivelse af det løsøre eller de tjenesteydelser, der omfattes af aftalen

ii) kontantprisen samt kreditkøbsprisen

iii) størrelsen af en eventuel udbetaling samt afdragenes antal og størrelse og forfaldstidspunkter, eller den måde, hvorpå disse størrelser kan fastsættes, hvis de ikke kendes ved aftalens indgåelse

iv) angivelse af, at forbrugeren som fastsat i [direktivets] artikel 8 er berettiget til en reduktion ved tilbagebetaling før forfaldstid

v) angivelse af, hvem der har ejendomsretten, såfremt denne ikke straks overgår til forbrugeren, og på hvilke betingelser forbrugeren opnår ejendomsret til salgsgenstanden

vi) beskrivelse af eventuel sikkerhed

vii) eventuel fortrydelsesperiode

viii) oplysning om eventuel forsikring og oplysning om forsikringsomkostningerne, når valg af forsikringsgiver ikke er overladt til forbrugeren

ix) oplysning om eventuel pligt for forbrugeren til at opspare et nærmere bestemt beløb på en særlig konto.

...«

7. Artikel 15 i direktiv 87/102 har følgende ordlyd:

»Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne med henblik på beskyttelse af forbrugeren opretholder eller vedtager mere vidtgående bestemmelser i overensstemmelse med deres forpligtelser i henhold til traktaten.«

Nationale bestemmelse

8. I Forbundsrepublikken Tyskland er direktivet blevet gennemført i national ret ved Verbraucherkreditgesetz af 17. december 1990 [3] (den tyske lov om forbrugerkreditaftaler, herefter »VerbrKrG«).

9. I henhold til § 1 i VerbrKrG gælder loven for kreditaftaler indgået »... mellem en person (kreditgiver), som i forbindelse med sin erhvervsmæssige virksomhed yder en kredit, og en fysisk person (forbruger), medmindre kreditten ... er bestemt til brug for forbrugerens allerede igangværende erhvervsmæssige virksomhed« [4].

Den tyske lov beskytter således ud over fysiske personer, der indgår en kreditaftale til privat brug, ligeledes personer, som indgår en kreditaftale med henblik på at etablere en fremtidig erhvervsmæssig virksomhed. Derimod omfatter lovens anvendelsesområde ikke fysiske personer, der indgår en kreditaftale med henblik på at finansiere en eksisterende erhvervsvirksomhed.

3 — BGBl. I, s. 2840.

4 — I § 1, stk. 2, i VerbrKrG defineres »kreditaftale« som »en aftale, »ved hvilken en kreditgiver mod vederlag yder eller forpligter sig til at yde en forbruger en kredit i form af lån, henstand med betaling eller anden finansieringshjælp«.

10. Ifølge § 7 i VerbrKrG har forbrugeren ret til at tilbagekalde kreditaftalen inden for en bestemt frist [5]. Fristen er på en uge og løber fra den dag, hvor den pågældende modtog behørig oplysning om tilbagekaldelsesretten. Såfremt forbrugeren ikke modtager sådan oplysning, kan han udøve tilbagekaldelsesretten under hele kreditaftalens løbetid, dog senest inden for en frist på et år fra indgåelsen af aftalen.

II — Faktiske omstændigheder og hovedsagen

11. Den 8. december 1993 ydede selskabet Berliner Kindl Brauerei AG (herefter »bryggeriet«) Ulrich Diesterbeck (herefter »hovedskyldneren«) et lån på 32 000 DEM og indgik en lejeaftale med ham vedrørende inventar til en værdi af 58 523 DEM. Aftalerne havde til formål at give hovedskyldneren mulighed for at etablere en restauration.

12. Ved skriftlig erklæring af 20. december 1993 påtog Andreas Siepert sig at kautionere for Ulrich Diesterbeck's forpligtelser over for bryggeriet for et beløb på 90 000 DEM. Det er ubestridt, at kautionserklæringen ikke havde nogen forbindelse med Andreas Siepert's erhvervsmæssige virksomhed [6]. Denne blev i øvrigt ikke oplyst om sin ret til at tilbagekalde kautionserklæringen [7].

13. I juni 1994 trak Andreas Siepert sin kautionserklæring tilbage. Under en drøftelse med en af bryggeriets medarbejdere meddelte han, at han ikke længere ville kautionere for Ulrich Diesterbeck, og at han tilbagekaldte sin kautionserklæring [8].

5 — § 7 i VerbrKrG er affattet således:
»(1) Den viljeserklæring, der er afgivet af en forbruger med henblik på indgåelsen af en kreditaftale, får kun virkning, hvis forbrugeren ikke inden for en frist på en uge har tilbagekaldt denne skriftligt.
(2) Denne frist er overholdt, såfremt forbrugeren har afsendt tilbagekaldelsen rettidigt. Fristen begynder først at løbe, når forbrugeren har modtaget en klar og læselig oplysning om reglen i første afsnit om sin ret til at tilbagekalde erklæringen. Denne oplysning skal være særskilt underskrevet af forbrugeren og indeholde navn og adresse på den, der skal modtage tilbagekaldelsen. Modtager forbrugeren ikke oplysning, som anført i andet afsnit, udløber fristen for tilbagekaldelse først, når begge parter har præsteret deres ydelser i disses helhed, dog senest et år efter forbrugerens afgivelse af viljeserklæringen med henblik på indgåelse af en kreditaftale.«

6 — Jf. punkt I.1 i forelæggelseskendelsen.

7 — Jf. punkt I.2 i forelæggelseskendelsen.

8 — Bryggeriet bestrider dette i sit skriftlige indlæg (jf. punkt 1 og 2). Bryggeriet hævder, at Andreas Siepert ikke har tilbagekaldt sin kautionserklæring, end ikke mundtligt. I denne forbindelse skal jeg minde om, at proceduren i EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, og at det alene tilkommer den nationale ret at undersøge eller bedømme rigtigheden af de faktiske omstændigheder (jf. bl.a. dom af 19.12.1968, sag 13/68, Salgoil, Sml. 1965-1968, s. 553, på s. 555; org. ref: Rec. s. 661, på s. 672, af 16.3.1978, sag 104/77, Oehlschläger, Sml. s. 791, præmis 4, af 16.7.1998, sag C-235/95, Dumon og Froment, Sml. I, s. 4531, præmis 25, og af 5.10.1999, forenede sager C-175/98 og C-177/98, Lirussi og Bizzaro, Sml. I, s. 6881, præmis 37). Domstolen har alene kompetence til at træffe afgørelse vedrørende fortolkningen og gyldigheden af en fællesskabsretlig forskrift på grundlag af de faktiske omstændigheder, således som disse er beskrevet af den nationale ret (jf. bl.a. Oehlschläger-dommen, præmis 4, dom af 2.6.1994, sag C-30/93, AC-ATEL Electronics Vertriebs, Sml. I, s. 2306, præmis 16, og af 20.3.1997, sag C-352/95, Phytheron International, Sml. I, s. 1729, præmis 11). Landgericht Potsdam har anført følgende i forelæggelseskendelsen (punkt I.2): »Under en drøftelse i slutningen af juni 1994 meddelte sagsøgte [Andreas Siepert] en af sagsøgerens [bryggeriets] medarbejdere, at han ikke ville kautionere overhovedet, og at han tilbagekaldte sine erklæringer herom.« Den forelæggende ret har desuden afvist bryggeriets anbringende om, at Andreas Siepert's mundtlige tilbagekaldelse af kautionserklæringen ikke skulle være gyldig i national ret (punkt III.1 i forelæggelseskendelsen). Herefter kan jeg — og endmindre Domstolen — ikke sætte spørgsmålstegn ved disse faktiske omstændigheder uden at tilsidesætte den eksklusive kompetence, som tilkommer de nationale domstole, der skal træffe afgørelse i hovedsagen.

14. Eftersom Ulrich Diesterbeck ikke opfyldte sine forpligtelser, besluttede bryggeriet at ophæve låneaftalen og at inddrive fordringen ved domstolene. Bryggeriet fik således hovedskyldneren dømt til at betale det 28 952,43 DEM.

15. Desuden anlagde bryggeriet sag mod Andreas Siepert for betaling af det omtvistede beløb i henhold til kautionsaftalen.

16. Den 8. december 1997 afsagde Landgericht Potsdam en udeblivelsesdom, hvorved Andreas Siepert blev dømt til betaling i henhold til påstanden.

17. Andreas Siepert har imidlertid appelleret denne dom. Han har nedlagt påstand om, at han gyldigt har tilbagekaldt kautionserklæringen inden den i § 7 i VerbrKrG fastsatte frist på et år.

18. I forelæggelseskendelsen fastslår Landgericht Potsdam, at låneaftalen mellem bryggeriet og hovedskyldneren henhører under anvendelsesområdet for VerbrKrG. Den forelæggende ret finder det derimod tvivlsomt, om bestemmelserne i den tyske lov finder anvendelse på den af Andres Siepert indgåede kautionsaftale.

III — Det præjudicielle spørgsmål

19. Landgericht Potsdam fandt, at det for at tage stilling til dette spørgsmål var nødvendigt at fastlægge anvendelsesområdet for direktiv 87/102, og besluttede derfor at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er en kautionsaftale, som er indgået af en fysisk person, der ikke handler under udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed, omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit (EFT L 42 af 12.2.1987, s. 48), hvis kautionsaftalen sikrer tilbagebetaling af en gæld, som hovedskyldneren *ikke* har påtaget sig i forbindelse med allerede udøvet erhvervsmæssig virksomhed?«

IV — Domstolens kompetence

20. Under retsmødet bestred bryggeriet, at anmodningen om præjudiciel afgørelse kunne antages til realitetsbehandling.

21. Det anførte, at direktiv 87/102 ikke kan anvendes i hovedsagen uanset det stillede spørgsmål.

For det første defineres »forbruger« i direktivet som en fysisk person, der optræder med et formål, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virkefelt. Direktivet kan således ikke anvendes på en person, der, som i denne sag, indgår en kreditaftale med henblik på at finansiere etableringen af en erhvervsvirksomhed. Det er kun den tyske lovgivning, som beskytter denne form for »forbruger«.

For det andet finder direktivet ikke anvendelse på kreditaftaler om mere end 20 000 ECU. Den af hovedskyldneren indgåede kreditaftale overstiger dette beløb, eftersom den angår et samlet beløb på 90 523 DEM, eller 46 903 ECU[9]. De omtvistede aftaler er imidlertid omfattet af anvendelsesområdet for VerbrKrG. Den tyske lovgivning har fastsat et højere maksimumsbeløb end direktivet for så vidt angår kreditaftaler, som indgås med henblik på etablering af erhvervsvirksomhed, nemlig 100 000 DEM.

For det tredje følger forbrugerens ret til at tilbagekalde kreditaftalen ikke af direktivet. Selv om det således antages, at direktivets beskyttelse omfatter kautionen, kan Andreas Siepert alligevel ikke påberåbe sig fællesskabsretten med henblik på at tilbagekalde virkningerne af sin kautionserklæring. Denne mulighed følger alene af § 7 i VerbrKrG.

Direktivet kan således ikke finde anvendelse i hovedsagen, der alene skal afgøres på grundlag af bestemmelserne i VerbrKrG.

22. Bryggeriets argumentation synes umiddelbart at rejse et problem svarende til det problem, som ligger til grund for Domstolens såkaldte Dzodzi-praksis[10]. Bryggeriet rejser nærmere bestemt spørgsmålet, om Domstolen i henhold til traktatens artikel 177 har kompetence til at fortolke direktiv 87/102 i en situation, hvor hovedsagen ligger uden for direktivets anvendelsesområde.

23. Lad mig minde om, at Domstolen i sin Dzodzi-praksis har fastslået, at den er »kompetent til at træffe afgørelse om præjudicielle spørgsmål, der vedrører fællesskabsretlige bestemmelser, i tilfælde,

9 — Vekselkursen mellem ecu og DEM var på tidspunktet for indgåelsen af aftalerne mellem bryggeriet og hovedskyldneren den 8.12.1993 1 ECU for 1,93002 DEM.

10 — Med hensyn til denne i 1985 indledte retspraksis henvises til dom af 26.9.1985, sag 166/84, Thomasdünger, Sml. s. 3001, af 18.10.1990, forenede sager C-297/88 og C-197/89, Dzodzi, Sml. I, s. 3763, af 8.11.1990, sag C-231/89, Gmurzynska-Bscher, Sml. I, s. 4003, af 24.1.1991, sag C-384/89, Tomatis og Fulchiron, Sml. I, s. 127, af 25.6.1992, sag C-88/91, Federconsorzi, Sml. I, s. 4035, af 12.11.1992, sag C-73/89, Fournier, Sml. I, s. 5621, af 28.3.1995, sag C-346/93, Kleinwort Benson, Sml. I, s. 615, af 17.7.1997, sag C-28/95, Leur-Bloem, Sml. I, s. 4161, og sag C-130/95, Giloy, Sml. I, s. 4291, samt af 3.12.1998, sag C-247/97, Schoonbroodt, Sml. I, s. 8095.

hvor de faktiske omstændigheder i hovedsagen ligger uden for fællesskabsrettens anvendelsesområde, men hvor det følger af national ret, at fællesskabsretten skal finde anvendelse« [11].

Domstolen har også fastslået, at den »i medfør af EF-traktatens artikel 177 [har] kompetence til at fortolke fællesskabsretten, hvor denne ikke umiddelbart regulerer det forhold, sagen angår, men hvor den nationale lovgiver ved gennemførelsen af direktivets bestemmelser i national ret har fastsat, at rent interne forhold skal behandles på samme måde som forhold, der er omfattet af direktivet, dvs. at den nationale lovgivning er tilpasset fællesskabsretten« [12].

24. Denne retspraksis er imidlertid efter min opfattelse ikke relevant i denne sag [13].

25. Praksis ifølge Dzodzi-dommen [14] tager sigte på det tilfælde, hvor myndighederne i en medlemsstat *på eget initiativ* og *ensidigt* har besluttet, at fællesskabsretten skal finde anvendelse i situationer, *hvor den ellers ikke skulle have været anvendt.*

I Gmurzynska-Bscher-dommen [15] havde den tyske lovgiver således i de nationale bestemmelser om omsætningsafgift ved indførsel af varer fra andre medlemsstater henvist til nomenklaturen i den fælles toldtarif — der gælder ved indførsel fra tredjelande.

I Dzodzi-sagen [16] havde man i den belgiske lovgivning udvidet anvendelsesområdet for visse fællesskabsretlige rettigheder — navnlig retten til ophold — til også at omfatte udenlandske ægtefæller til belgiske statsborgere, selv i tilfælde hvor sidstnævnte ikke havde udøvet sin ret til fri bevægelighed inden for Fællesskabet.

Tilsvarende havde den nederlandske lovgiver i Leur-Bloem-sagen [17] udvidet ord-

11 — Schoonbroodt-dommen, præmis 14.

12 — Leur-Bloem-dommen, domskonklusionens punkt 1.

13 — Domstolens Dzodzi-praksis har givet anledning til en omfattende diskussion. Med hensyn til generaladvokaterne henvises til generaladvokat Mancini's forslag til afgørelse i Thomasdünger-sager, generaladvokat Darmon's forslag til afgørelse i Dzodzi- og Gmurzynska-Bscher-sagerne, generaladvokat Tesauro's forslag til afgørelse i Kleinwort Benson-sagen og generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse i Leur-Bloem- og Giloy-sagerne. Med hensyn til litteraturen henvises bl.a. til P. Rodière, »Sur les effets directifs du droit (social) communautaire«, i *Revue trimestrielle de droit européen*, 1991, s. 565-586, D. Martin, »Du bon usage de l'article 177 du Traité de Rome«, i *Revue de jurisprudence de Liège, Mons og Bruxelles*, 1991, s. 189, 190 og 191, D. Simon, kommentar til Dzodzi- og Gmurzynska-Bscher-dommene i *Journal du droit international*, 1991, s. 455, 456 og 457, og M. Bravo-Ferrer Delgado og N. La Casta Muñoa, kommentar til Dzodzi og Gmurzynska-Bscher-dommene i *Common Market Law Review*, 1992, s. 152-159.

14 — Med undtagelse af de foran anførte domme i sagerne Federconsorzi og Fournier, som indtager en særstilling i Domstolens praksis (jf. i denne henseende generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse i Fournier-sagerne, punkt 17-20, og i Leur-Bloem- og Giloy-sagerne, punkt 77).

15 — Anført ovenfor.

16 — Anført ovenfor.

17 — Anført ovenfor.

ningen i direktiv 90/434/EØF [18] — som finder anvendelse ved fusion, spaltning, tilførsel af aktiver og ombytning af aktier vedrørende selskaber i forskellige medlemsstater — til at omfatte »interne« fusioner mellem nederlandske selskaber.

26. Denne sag adskiller sig grundlæggende fra disse tilfælde.

Direktiv 87/102 foretager en minimumsharmonisering. Det giver udtrykkeligt medlemsstaterne mulighed for at opretholde eller vedtage bestemmelser, der giver en mere vidtgående forbrugerbeskyttelse.

De tyske myndigheder har således ved at udvide direktivets anvendelsesområde til at omfatte personer og situationer, som det ikke udtrykkeligt finder anvendelse på, ikke handlet selvstændigt og ensidigt, men i henhold til direktivet selv og i fuld overensstemmelse med fællesskabslovgivers vilje. De tyske myndigheders »udvidelse« af direktivets anvendelsesområde har således et fællesskabsretligt grundlag.

Desuden falder udvidelsen åbenbart inden for grænserne for det område, som direktivet har til formål at finde anvendelse på, nemlig forbrugerkredit [19].

27. Det er herefter min opfattelse, at de kreditaftaler, som er indgået af parterne i hovedsagen, henhører under anvendelsesområdet for direktiv 87/102 og nærmere bestemt direktivets artikel 15, hvoraf minimumsbeskyttelsen fremgår.

28. Jeg foreslår derfor Domstolen, at den anser sig for kompetent til at tage stilling til den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse.

V — Besvarelse af det præjudicielle spørgsmål

29. Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt oplyst, om direktivet finder anvendelse på en kautionsaftale, som er indgået af en fysisk person med henblik på at sikre tilbagebetalingen af et lån, som en erhvervsvirksomhed har ydet en tredjemand.

18 — Rådets direktiv af 23.7.1990 om en fælles beskatningsordning ved fusion, spaltning, tilførsel af aktiver og ombytning af aktier vedrørende selskaber i forskellige medlemsstater (EFT L 225, s. 1).

19 — Jf. generaladvokat Jacobs' argumentation i forslaget til afgørelse i Leur-Bloem- og Giloy-sagerne, punkt 80.

30. Spørgsmålet er ikke helt fremmed for Domstolen. Domstolen fik forelagt et tilsvarende spørgsmål i Dietzinger-sagen[20] vedrørende direktiv 85/577/EØF om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med »dørsalg«[21]. Domstolen fandt, at en kautionsaftale, der er indgået af en forbruger uden for et pengeinstituts lokaler, henhører under anvendelsesområdet for direktiv 85/577, såfremt aftalen garanterer tilbagebetaling af en gæld, der er påtaget af en anden forbruger i henhold til en aftale, der er omfattet af direktivet[22].

31. Domstolen skal således tage stilling til, om direktiv 87/102 kan fortolkes på samme måde som direktiv 85/577.

32. For at besvare dette spørgsmål skal i overensstemmelse med Domstolens fortolkningsmetoder[23] ordlyden, opbygningen og formålet med direktiv 87/102 undersøges.

Ordlyden af direktiv 87/102

33. Anvendelsesområdet for direktiv 87/102 er udtrykkeligt fastlagt.

34. Ifølge artikel 1 finder direktivet anvendelse på »kreditaftaler«, dvs. aftaler, i henhold til hvilke »en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde en forbruger kredit i form af udskudt betaling, lån eller anden tilsvarende form for finansiel facilitet«.

35. Således defineret omfatter begrebet »kreditaftale« ikke kaution.

36. Kaution indebærer personlig sikkerhedsstillelse. Nærmere bestemt er der tale om en aftale, ved hvilken en person forpligter sig over for fordringshaveren til at indestå som garant for og opfylde hovedskyldnerens forpligtelse, såfremt hovedskyldneren ikke selv opfylder denne[24]. Kaution er således hverken et »lån«, en »udskudt betaling« eller »anden tilsvarende form for finansiel facilitet« i direktivets forstand.

20 — Dom af 17.3.1998, sag C-45/96, Sml. I, s. 1199, herefter »Dietzinger-dommen«).

21 — Rådets direktiv af 20.12.1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted (EFT L 372, s. 31).

22 — Dietzinger-dommen, præmis 17-22.

23 — Med hensyn til Domstolens fortolkningsmetoder henvises bl.a. til J. Mertens de Wilmars, »Réflexion sur les méthodes d'interprétation de la Cour de justice des Communautés européennes«, *Cahiers de droit européen*, 1986, s. 5-20, N. Fennelly, »Legal interpretation at the European Court of Justice«, *Fordham international law journal*, 1997, s. 656-679, og J. Murray, »Observations on the Interpretative Process of the Court of Justice«, *Community law in practice. Including facets of consumer protection law*, 1997, s. 41-61.

24 — Jf. G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, Presses universitaires de France, Paris, 1987, s. 125.

37. Eftersom kautionserklæringen ikke giver anledning til nogen modydelse fra fordringshaverens eller hovedskyldnerens side, udgør kaution desuden også et ensidigt skyldforhold.

38. Domstolen fastslog ganske vist i Dietzinger-sagen, at det ikke kunne udelukkes, at kaution var omfattet af direktiv 85/577, blot fordi der var tale om et ensidigt skyldforhold. Domstolen fastslog: »Der er ... intet i direktiv [85/577']s ordlyd, der kræver, at *den person, der har indgået en aftale*, i henhold til hvilken der skal leveres varer eller udføres tjenesteydelser, skal være *modtageren* af disse varer eller tjenesteydelser« [25].

39. Direktiv 87/102 indeholder imidlertid en række bestemmelser, hvoraf det fremgår, at dets anvendelsesområde er strengt begrænset til gensidigt bebyrdende skyldforhold.

For så vidt angår definitionen af »kreditaftale« fremgår det således allerede af udtrykket »en kreditgiver [som] yder eller giver tilsagn om at yde en forbruger kredit«, at de kontraktforhold, der er omfattet af direktivet, er gensidigt bebyrdende forhold.

Ligeledes hedder det i direktivets artikel 1, stk. 2, litra d), at de »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkredit« omfatter »alle omkostninger ... *som forbrugeren skal betale for kreditten*« [26].

Yderligere bestemmer direktivets artikel 4, stk. 2, litra c), at kreditaftalen »skal indeholde ... en angivelse af størrelsen og antallet af samt af hyppigheden af ... de ydelser, *forbrugeren skal betale for at tilbagebetale kreditten og betale renter*« [27].

Et andet eksempel findes i direktivets artikel 8, som bestemmer: »Forbrugeren har ret til at opfylde sine forpligtelser *i henhold til en kreditaftale* forud for forfaldstidspunktet« [28].

40. Det fremgår af ordlyden af disse bestemmelser, at det er karakteristisk for de kontraktforhold, som er omfattet af direktiv 87/102, at der foreligger reciprokke forpligtelser mellem de berørte parter. Praksis i henhold til Dietzinger-dommen kan således ikke overføres til denne sag.

41. De nævnte bestemmelser gør det også muligt at præcisere be-

25 — Præmis 19 (min fremhævelse). I sit forslag til afgørelse i Dietzinger-sagen anførte generaladvokat Jacobs imidlertid: »Det fremgår klart af artikel 1 [i direktiv 85/577] ... at de aftaler, der er omfattet, er aftaler, i henhold til hvilke en erhvervsdrivende leverer varer eller tjenesteydelser til en forbruger« (punkt 19).

26 — Min fremhævelse.

27 — Min fremhævelse.

28 — Min fremhævelse.

grebet »forbruger« i direktivets artikel 1.

Direktiv 87/102 synes at formulere en meget bred definition af begrebet »forbruger«. Lad mig minde om, at definitionen omfatter »en fysisk person, der ... optræder med et formål, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virkefelt«. En fysisk person, der uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, påtager sig at kautionere for en tredjemands forpligtelser, skulle således umiddelbart kunne anses for en »forbruger« i henhold til direktivet.

De ovennævnte bestemmelser [29] begrænser imidlertid omfanget af denne definition betydeligt. Deres ordlyd viser meget klart, at det inden for rammerne af direktivet er forbrugeren, som er hovedskyldneren. Hver gang fællesskabslovgiver omtaler »forbrugeren«, tildeles han rettigheder eller forpligtelser, der netop er sådanne rettigheder eller forpligtelser, som påhviler *den, til hvis fordel kreditten ydes,* eller *modtageren* af kreditten. Lovgiver går således ud fra, at »forbrugeren« i direktiv 87/102's forstand er kredittageren.

Denne fortolkning bekræftes i forarbejderne. Kommissionen foreslog i forslaget til direktiv, at en kreditaftale skulle defineres som »en aftale, i henhold til hvilken en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde en forbruger en kredit ... *og hvor forbrugeren tilbagebetaler kreditten* inklusive eventuelle renter og omkostninger ...« [30].

42. Eftersom kautionisten ikke er part i kreditaftalen, kan han ikke anses for en »forbruger« i direktiv 87/102's forstand.

43. Det følger således af denne fortolkning med udgangspunkt i ordlyden, at direktiv 87/102 ikke finder anvendelse på en kautionsaftale.

Direktiv 87/102's opbygning

44. Den franske regering [31] og Kommissionen [32] fremhæver i deres skriftlige indlæg, at kaution ikke udtrykkeligt er udelukket fra direktiv 87/102's anvendelsesområde. I særdeleshed nævnes kaution ikke i direktivets artikel 2, som opregner de forskellige aftaler og situationer, hvor direktivet ikke finder anvendelse. Kommissionen udleder

29 — Artikel 1, stk. 2, litra a) og d), artikel 4, stk. 2, litra c), og artikel 8 i direktiv 87/102.

30 — Artikel 1, stk. 2, litra c), i det ændrede forslag til Rådets direktiv om tilnærmelse af medlemsstaternes ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser om forbrugerkredit (EFT 1984 C 183, s. 4, min fremhævelse).

31 — Punkt 4.1 i indlægget.

32 — Punkt 6 i indlægget.

heraf, at fællesskabslovgiver ikke har vedtaget nogen særlig bestemmelse — hverken at direktivet skal finde anvendelse, eller at det ikke skal finde anvendelse — med hensyn til kaution.

45. Jeg har visse vanskeligheder med at følge Kommissionen på dette punkt.

46. Direktiv 87/102 henviser flere steder til reel og personlig sikkerhedsstillelse.

Artikel 2, stk. 3, bestemmer f.eks., at »[visse af direktivets bestemmelser ikke finder] anvendelse på kreditaftaler eller kredittilsagn, der er sikret ved *pant* i fast ejendom ...« [33].

Ligeledes nævnes i direktivets bilag I »eventuelt krævet *sikkerhed*« blandt de enkeltheder, som medlemsstater på grund af deres væsentlige karakter kan kræve angivet skriftligt i kreditaftalen [34].

33 — Min fremhævelse.

34 — Punkt 1, nr. vi) og punkt 4, nr. ii) (min fremhævelse).

47. De forslag til direktiv, som Kommissionen forelagde Rådet, indeholdt også sådanne henvisninger.

I det oprindelige forslag foreslog Kommissionen f.eks., at kreditaftalen skulle indeholde »de væsentlige aftalevilkår, herunder ... oplysninger om eventuel sikkerhed« [35].

Ligeledes bestemte det ændrede forslag til direktiv, at »den skriftlige aftale skal indeholde mindst ... oplysning om eventuel *sikkerhed*« [36].

48. Alle disse henvisninger viser, at fællesskabslovgiver ved udarbejdelsen af direktivet var opmærksom på spørgsmålet om reel og personlig sikkerhedsstillelse. Fællesskabslovgiver vidste navnlig, at kredit ofte ydes på den betingelse, at forbrugeren på en eller anden måde garanterer tilbagebetalingen af gælden. Den omstændighed, at

35 — Artikel 6, stk. 2, litra a), punkt 7, i forslaget til Rådets direktiv om tilnærmelse af medlemsstaternes ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser om forbrugerkredit (EFT 1979 C 80, s. 4, min fremhævelse).

36 — Artikel 6, stk. 2, litra a), nr. vii, i det ovennævnte ændrede forslag til direktiv (min fremhævelse).

direktivet ikke indeholder nogen bestemmelse vedrørende »krævet sikkerhed«, viser herefter, at lovgiver ville holde sikkerhed uden for direktivets anvendelsesområde.

49. Flere fællesskabsinstitutioner har desuden udtalt sig på en måde, som endnu tydeligere viser lovgivers ønske.

Kommissionen forelagde således i 1995 og i 1996 Rådet to beretninger om anvendelsen af direktiv 87/102 og hvorledes medlemsstaterne havde gennemført direktivet i intern ret [37].

Kommissionen udtalte i de to beretninger: »Selv om direktiv 87/102 ikke omhandler kaution, er der blevet fastlagt bestemmelser i flere medlemsstater. Kommissionen har til hensigt at udvide direktivets anvendelsesområde, således at visse af informeringsforpligtelserne også kommer til at omfatte kautioner« [38].

Europa Parlamentet udtalte sig for sin del om den første af Kommissionens beretninger i en beslutning af 11. marts 1997. Parlamentet henledte »opmærksomheden på, at der ved en *udvidelse* af visse af de i direktiv 87/102/EØF indeholdte forpligtelser *til også at omfatte garanter og kautionister* må tages hensyn til de faktiske forskelle, der gør sig gældende ved en sammenligning med selve låntageren ...« [39].

50. Som bryggeriet med rette har fremhævet, tager Kommissionen og Parlamentet i de nævnte dokumenter *de lege ferenda* stilling til, om direktivets bestemmelser skal udstrækkes til at omfatte personlig sikkerhed. Det følger heraf, at kaution *de lege lata* ikke henhører under direktivets anvendelsesområde.

51. De andre bestemmelser i direktiv 87/102 vil jeg undersøge i lyset af det formål, de forfølger.

37 — Kommissionens beretning af 11.5.1995 om gennemførelsen af direktiv 87/102 (KOM(95) 117 endelig udg.) og Kommissionens beretning af 24.9.1997 om gennemførelsen af direktiv 87/102 — KOM(95) 117 endelig udg. af 11.5.1995. Sammenfattende rapport over reaktioner og kommentarer (KOM(97) 465 endelig udg.).

38 — Den ovennævnte beretning af 11.5.1995, punkt 345 (min fremhævelse). I den foran anførte beretning af 24.9.1997 bekræftede Kommissionen: »Da *(kautionister)* ganske ofte er dårligere juridisk beskyttede end låneren... og *ikke er dækket af direktiv 87/102*, har adskillige medlemsstater indført forskellige former for beskyttelse af kautionister. Forslaget i beretningen går ud på at udvide visse informationsforpligtelser, som direktivet indeholder bestemmelser om, til at omfatte kautionister« (punkt 80, min fremhævelse).

39 — Europa-Parlamentets beslutning af 11.3.1997 om Kommissionens beretning om gennemførelsen af direktiv 87/102/EØF (KOM(95) 0117 — C4-0185/95) (EFT C 115, s. 27, punkt 16, min fremhævelse).

Direktiv 87/102's formål

52. Direktiv 87/102 har generelt til formål at beskytte forbrugerne[40]. Det hedder i betragtningerne til direktivet:

»Det er i Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs programmer for en politik vedrørende forbrugerbeskyttelse og -oplysning bl.a. bestemt, at forbrugerne skal beskyttes mod urimelige kreditvilkår, og at en harmonisering af de almindelige betingelser for forbrugerkredit skal prioriteres højt [sjette betragtning].

Forskelle i lovgivning og praksis medfører uensartet forbrugerbeskyttelse på forbrugerkreditområdet medlemsstaterne imellem [syvende betragtning].«

53. Nærmere bestemt har direktiv 87/102 til formål at sikre, at forbrugeren modtager tilstrækkelige oplysninger om kreditvilkår og kreditomkostninger[41]. Det hedder i niende betragtning:

»Forbrugerne bør modtage tilstrækkelige oplysninger om kreditvilkår og kreditomkostninger og om deres forpligtelser; der bør bl.a. gives oplysninger om de årlige kreditomkostninger i procent, eller, hvis dette ikke er muligt, om de samlede kreditomkostninger, som forbrugeren skal betale; indtil der er truffet afgørelse om en fællesskabsmetode eller -metoder for beregning af de årlige kreditomkostninger i procent, skal medlemsstaterne fortsat kunne anvende gældende metoder eller praksis for beregning af denne procentsats, eller hvis sådanne metoder ikke findes, skal de indføre bestemmelser om meddelelse af de samlede kreditomkostninger til forbrugerne« [42].

54. De fleste bestemmelser i direktiver tjener således til at give forbrugeren nøjagtige oplysninger om kreditomkostningerne og de dermed forbundne øvrige omkostninger.

Direktivets artikel 3 bestemmer således, at enhver reklame eller ethvert kredittilbud, der er fremlagt eller slået op i forretnings-

40 — Direktiv 87/102 har også et andet formål, nemlig »etableringen af et fælles marked for forbrugerkredit« (femte betragtning). Med henblik herpå søger direktivet at afskaffe konkurrencefordrejning mellem kreditgivere inden for det fælles marked (anden betragtning) såvel som hindringerne for de frie varebevægelser og den frie udveksling af tjenesteydelser baseret på kredit (fjerde betragtning).

41 — Direktiv 87/102 har også til formål at fastsætte en række krav, som skal gælde alle former for kreditgivning (tiende betragtning).

42 — Direktiv 90/88 og 98/7 har ændret direktiv 87/102 med henblik på at indføre en ensartet metode til beregning af de årlige omkostninger i procent i hele Det Europæiske Fællesskab.

lokaler, og som indeholder angivelse af rentesats eller andre tal vedrørende kreditomkostningerne, også skal indeholde angivelse af de »årlige omkostninger i procent« [43].

Ligeledes skal kreditaftaler i henhold til direktivets artikel 4 udfærdiges skriftligt. Forbrugeren skal i aftalen oplyses om størrelsen og antallet af samt hyppigheden af de ydelser, som han skal betale for at tilbagebetale kreditten. Aftalen skal også indeholde en angivelse af de med kreditten forbundne omkostninger, der ikke er medtaget ved beregningen af de årlige omkostninger i procent, men som forbrugeren skal betale. Desuden skal aftalen indeholde »de øvrige væsentlige enkeltheder i kontrakten«. Som eksempel på disse enkeltheder nævnes i direktivets bilag I bl.a. kredittens maksimumsbeløb, tilbagebetalingsvilkårerne, kontantprisen og den pris, som skal betales i henhold til kreditaftalen, størrelsen af en eventuel udbetaling, afdragenes antal og størrelse og forfaldstidspunkter samt oplysning om eventuel forsikring, som forbrugeren skal stille med henblik på tilbagebetaling af kreditten osv.

Sådanne oplysningsforpligtelser genfindes også i direktivets artikel 6. Det hedder i bestemmelsens stk. 1, at »når der mellem et kredit- ...institut og en forbruger er aftalt en kredit i form af træk på en løbende konto ... [skal forbrugeren] ved eller inden indgåelsen af aftalen underrettes ... om kredittens eventuelle maksimumsbeløb [såvel som] om den årlige rente og de omkostninger, der beregnes ...«. Det præciseres i stk. 2, at forbrugeren endvidere »så længe aftalen løber, [skal] informeres om enhver ændring i den årlige rente eller de øvrige omkostninger, når ændringen indtræder«.

55. Alle disse bestemmelser tjener til at oplyse forbrugeren om det nøjagtige omfang af hans forpligtelser. De tjener navnlig til, at han skal få oplysning om det nøjagtige beløb, som han forpligter sig til at betale eller tilbagebetale i henhold til kreditaftalen.

56. Det følger heraf, at direktivet navnlig har til formål at gøre det muligt for forbrugeren at indgå og opfylde kreditaftalen med fuldt kendskab til alle omstændigheder. Forbrugeren bliver således beskyttet mod visse risici ved forbrugerkredit, som f.eks. at professionelle kreditgivere handler utilbørligt, at økonomiske forpligtelser indgås uoverlagt, samt risikoen ved at indgå en aftale ved hjælp af, hvad man kan kalde, »illusorisk købekraft«.

57. Formålsfortolkningen af direktivet bekræfter således, at direktivet i det væsentlige har til formål at beskytte kredittageren.

43 — Jeg minder om, at direktiv 87/102 definerer »årlige omkostninger i procent« som »den samlede pris for forbrugerkreditten, udtrykt i procent pr. år af det ydede kreditbeløb og beregnet i overensstemmelse med artikel 1a« [artikel 1, stk. 2, litra e)].

58. Visse af de parter, der har afgivet indlæg[44], har imidlertid gjort gældende, at direktiv 87/102 har til formål at give forbrugerne en bedre beskyttelse.

De har anført, at direktivets beskyttelse bør udvides til at omfatte kaution, når denne indgås af en privatperson uden for dennes erhvervsmæssige virksomhed. Kautionisten befinder sig, når der er tale om forbrugerkredit, i en stilling, der er lige så svag som kredittagerens. Kautionister er ofte låntageren nærtstående — en ven eller slægtning — og forpligtelsen indgås derfor under følelsesmæssigt pres. Der er således så meget desto mere behov for at beskytte kautionisten, som påtager sig at svare for tilbagebetalingen af kreditten, uden at hans forpligtelse giver anledning til en modydelse fra långiver eller hovedskyldneren.

59. Jeg deler i det store og hele disse procesdeltageres bekymring. Imidlertid mener jeg ikke, at den foreslåede udvidelse af direktivets anvendelsesområde ville give kautionisterne en tilstrækkelig beskyttelse, uanset om direktiv 87/102 tilsigter at omfatte personlig sikkerhed eller ej.

60. De risici, som følger af personlig sikkerhedsstillelse, er af en anden karakter end de risici, som kendetegner forbrugerkreditaftaler. De består hovedsageligt i hovedskyldnerens insolvens og ukendskab til kautionsordningen.

61. En passende beskyttelse ved personlig sikkerhedsstillelse kræver således, at kautionisterne oplyses om andre forhold end betingelserne for kreditten og kreditomkostningerne. Som den tyske[45] og finske[46] regering med rette har fremhævet, skulle sådanne oplysninger bl.a. angå kredittagerens solvens, kautionsordningen (de almindelige regler, simpel kaution, selvskyldnerkaution osv.) og de nøjagtige betingelser for, hvornår kautionisten har pligt til at tilbagebetale kreditten. Man kan ligeledes forestille sig, at det ville være hensigtsmæssigt at oplyse kautionisten om hans rettigheder i forhold til forsikringsgiveren, såfremt kredittageren havde indgået en forsikringsaftale med henblik på at garantere tilbagebetaling af gælden.

62. Således betragtet synes oplysningsforpligtelserne i direktiv 87/102 ikke at være afpassede til behovet ved personlig sikkerhedsstillelse, hvor en privatperson forpligter sig til at tilbagebetale en forbrugerkredit.

44 — Jf. bl.a. Kommissionens indlæg (punkt 7), Andreas Siepert's indlæg (punkt III.6) og den franske regerings indlæg under retsmødet.

45 — Punkt 15 og 18 i indlægget.

46 — Punkt 9 i indlægget.

63. Flere procesdeltagere [47] har også gjort gældende, at kautionsforpligtelsen er snævert forbundet med kreditaftalen. De har anført, at i Domstolen i Dietzinger-dommen støttede sig på denne snævre forbindelse for at komme frem til, at en kaution kunne henhøre under direktiv 85/577.

Domstolen udtalte faktisk i denne dom: »Ydelse af en kredit er ... en tjenesteydelse, og kautionsaftalen eksisterer kun som et tillæg til hovedkontrakten og er i praksis oftest en forudsætning for denne« [48].

Domstolen konkluderede: »Når henses til den snævre forbindelse, der består mellem kreditaftalen og kautionen, idet aftalens gennemførelse sikres, samt det forhold, at den person, der påtager sig at sikre tilbagebetalingen af en gæld, kan være en solidarisk medskyldner eller en kautionist, kan det ikke udelukkes, at kautionen er omfattet af direktiv [85/577]« [49].

64. Kaution er snævert forbundet med kreditaftalen i to henseender.

På det økonomiske plan betinger kredit- og finansinstitutioner ofte ydelsen af kredit af, at kreditmodtageren kan garantere tilbagebetalingen af gælden i form af reel eller personlig sikkerhed.

På det juridiske plan udgør kautionen en accessorisk aftale til hovedaftalen, her kreditaftalen. Fordringshaverens mulighed for at vende sig til kautionisten beror således på arten og omfanget af hovedforpligtelsen, for hvilken kautionen er stillet.

65. Jeg er imidlertid ikke helt overbevist om grunden til, at Domstolen lod denne snævre forbindelse føre til, at en kaution kunne henhøre under direktiv 85/577.

Begrundelsen i Dietzinger-dommen er i øvrigt lakonisk på dette punkt. Domstolen opregner visse af kendetegnene for kaution — den snævre forbindelse med kreditaftalen og den omstændighed, at »garanten« også kan være en solidarisk medskyldner eller kautionist — for derefter næsten automatisk at komme frem til princippet, at det ikke kan udelukkes, at kautionen er omfattet af direktiv 85/577.

47 — Jf den spanske regerings indlæg (punkt 8), den franske regerings indlæg (punkt 4.2), Kommissionens indlæg (punkt III.1) og Andreas Siepert's indlæg (punkt III.4).

48 — Præmis 18.

49 — Dietzinger-dommen, præmis 20.

Henvisningen til, at kaution udgør en accessorisk forpligtelse, viser, at der i Dietzinger-dommen gøres en særlig anvendelse af princippet *accessorium sequitur principale*[50]. Domstolen fandt, at i det omfang kreditaftalen henhørte under direktiv 85/577's anvendelsesområde, måtte kautionsaftalen følge hovedaftalen.

66. Dette er imidlertid efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt til at begrunde, at kaution i den foreliggende sag skal henhøre under anvendelsesområdet for direktiv 87/102[51]. Det fremgår nemlig klart af ordlyden, opbygningen og formålet med direktiv 87/102, at det ikke skal finde anvendelse på en kautionsaftale, som er indgået for at garantere tilbagebetalingen af en forbrugskredit.

67. Som generaladvokat Jacobs med rette anførte i sit forslag til afgørelse i Dietzinger-sagen:

»Det er naturligvis indiskutabelt, at direktiv [85/577] skal beskytte forbrugerne. Det følger imidlertid ikke af denne forudsætning, at alle forbrugere under enhver omstændighed er beskyttet af direktiv [85/577]. Som andre direktiver, der har forbrugerbeskyttelse som formål, gælder direktivet kun for visse dispositioner«[52].

68. I den foreliggende sag finder direktiv 87/102 anvendelse på kreditaftaler. Det er efter min opfattelse ikke anvendeligt på kautionsaftaler.

69. Afslutningsvis vil jeg — ligesom generaladvokat Jacobs i det ovennævnte forslag til afgørelse[53] — henlede den forelæggende rets opmærksomhed på, at denne fortolkning ikke er til hinder for, at retten fortolker VerbrKrG på en anden måde. Ifølge artikel 15 i direktiv 87/102 er direktivet ikke til hinder for, at medlemsstaterne med henblik på beskyttelse af forbrugeren opretholder eller vedtager mere vidtgående bestemmelser i overensstemmelse med deres forpligtelser i henhold til traktaten. Fællesskabsretten er således ikke til hinder for, at Landgericht Potsdam konkluderer, at en kautionsaftale *i tysk ret* kan være omfattet af anvendelsesområdet for *VerbrKrG*.

50 — Denne fortolkning bekræftes af præmis 22 i Dietzinger-dommen, hvor Domstolen udtalte, at det følger »af ordlyden af direktivets artikel 1 og af kautionens subsidiære karakter, at det alene er en kaution, der er subsidiær i forhold til en aftale, i henhold til hvilken en forbruger ved et dorsalg forpligter sig over for en erhvervsdrivende med henblik på fra ham at opnå varer eller tjenesteydelser, der kan være omfattet af direktivet«.

51 — Se generaladvokat Jacobs' argumentation angående direktiv 85/577 i hans forslag til afgørelse i Dietzinger-sagen.

52 — Punkt 39.

53 — Punkt 43.

Forslag til afgørelse

70. På grundlag af disse betragtninger foreslår jeg Domstolen at fastslå, at:

»En kautionsaftale, som er indgået af en fysisk person, der ikke handler under udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed, og som skal sikre tilbagebetaling af en kredit, som en långiver har ydet en tredjemand, er ikke omfattet af anvendelsesområdet for Rådets direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit.«